

veřejné silnici (mostu) podle zák. č. 32/1867 z. z. čes. Konstrukce tohoto zákona je zřejmé ta, že povolení k vybírání mýta se jeví rozhodnutím, resp. opatřením pouze vzhledem k subjektu, který se o povolení uchází, nikoli však vzhledem k uživatelům silnice (mostu), vůči nimž se jeví pouze aktem abstraktním. To je zejména patrné z § 2 zákona, kde je upraveno právě povolování k vybírání mýta na mostech, ve srovnání s § 3 zákona, podle něhož může býti od určitých uživatelů požadován příspěvek na udržování silnice tam, kde se mýto nevybírá.

Stížnost arci dovozovala, že subjektivní právo stěžovatelovo bylo porušeno přímo povolením k vybírání mýta, ježto pachtýř mýta dožaduje se od něho zaplacení mýta za dobu minulou, pro kterou se zpětnou platností bylo povoleno mýto vybírat. Než je nutno uvážiti, že v tomto případném sporu mezi stěžovatelem a pachtýřem mýta o dodatečné zaplacení mýtných poplatků budou příslušné rozhodovati úřady politické, před nimiž bude míti pak stěžovatel možnost své stanovisko o tvrzené nezákonnosti povolení mýta pro dobu před vydáním tohoto povolení uplatniti. Ustanovení poslední věty § 17 zák. č. 32/1867 z. z. čes., podle níž okresnímu úřadu přísluší rozhodovati ve sporech stran osvobození od placení mýta povstalých, je nutno totiž — jak zastával ve své judikatuře již bývalý rakouský správní soudní dvůr ve Vídni (srov. nálezy Budw. A 1421/1902, 1879/1903) — vykládati v širším slova smyslu, neboť osvobození od mýta zahrnuje v sobě i otázku povinnosti mýto platiti, kdyžť jen ten, kdo není povinen platiti mýto, je od jeho placení osvobozen. Jsou proto ve sporech o povinnost platiti mýto příslušné rozhodovati vždy úřady politické. Ale pak není možno ani s tohoto hlediska uznati, že by povolení k vybírání mýta, obsažené ve vyhlášce zemského presidenta, mělo přímé právní účinky na uživatele silnice, aniž by bylo třeba zvláštního aktu, kterým by tyto účinky byly teprve in concreto založeny.

Nález z 12. dubna 1938, č. 2818/35-7.

1. Není nezákonné, odkáže-li železniční stavební úřad v řízení podle nařízení č. 19/1879 ř. z. námitky sousedů, uplatňující ohrožení jejich majetku ze stavby dráhy, pokud tyto námitky nepřekážejí s hlediska veřejného zájmu udělení stavebního povolení, k vyřízení podle § 10, lit. b) železničního zákona koncesního č. 238/1854 ř. z.

2. V železničním stavebním řízení podle ministerského nařízení č. 19/1879 ř. z. nejsou nájemníci sousedních budov stranami.

Městské pouliční dráhy, o jejichž rozšíření jde, spadají podle čl. I, odst. 3 zák. č. 149/10 ř. z. o drahách nižšího řádu do kategorie t. zv. malodrah, jejichž právní poměry jsou upraveny články XXVIII—XXXIII tohoto zákona. Z ustanovení čl. XXVIII, odst. 4 ve spojení s čl. II tohoto zákona se podává, že také pro

stavbu a provoz malodrah platí zásadně předpisy, dané pro stavbu a provoz t. zv. hlavních železnic veřejných, tedy zejména také předpisy min. nař. č. 19/1879 ř. z., ovšem s úlevami a úchytkami, stanovenými v tomto zákoně.

Z ustanovení čl. XXIX pak vyplývá, že také stavba malodrah podléhá konsensnímu řízení úřednímu a že také v tomto řízení náleží státnímu stavebnímu úřadu chrániti sousedy a ostatní interesity nejen před nebezpečím požáru, nýbrž i před jakýmkoliv poškozováním, vznikajícím ze stavby nebo provozu dráhy.

Toto ustanovení navazuje zřejmě na předpis § 16 min. nař. č. 19/1879 ř. z. Podle tohoto ustanovení zjišťují se předpoklady pro udělení stavebního povolení ke zřízení železniční trati (§ 19) při t. zv. pochozí komisi, která má dvojí úkol:

jednak zjistiti ev. určití předmět a rozsah vyvlastnění, vyvolaného stavbou dráhy, resp. podati dobrozdání o námitkách proti tomuto vznesených,

jednak podati dobrozdání o stavebním plánu s hlediska veřejného zájmu, případně o námitkách proti němu vznesených, zvláště ve vztahu k dotčeným silnicím, cestám a vodotokům, poloze a rozměrům umělých staveb, silničních zábran a pod.

Zúčastněným je volno přednésti při této komisi námitky nejen proti požadovanému vyvlastnění, nýbrž i proti stavebnímu plánu jako takovému.

V těchto ustanoveních, obsahujících v podstatě řád pro stavbu železnic, jsou uloženy základy tak zvaného práva sousedského obdobně, jak je tomu v obecních řádech stavebních, které pocházejí také časově z doby přibližně stejné. Přes schematické znění ustanovení § 19 nař. č. 19/1879 ř. z. vyplývá z něho přece s dostatečnou jasností, že sousedům železniční stavby je tu přiznáno právo v podstatě stejného obsahu, jaké lze pro obor obecného práva stavebního vyvoditi z předpisů stavebních řádů.

Avšak ochrana proti projektované železniční stavbě je poskytována sousedním pozemkům, stavbám a objektům, takže uplatňovati ji mohou pouze ti, jimž přísluší k těmto pozemkům, stavbám a objektům disposiční právo v plném rozsahu, tudíž jen vlastníkům těchto nemovitostí. Toto stanovisko zaujímala při obecném právu stavebním důsledně judikatura býv. správ. soudu ve Vídni, a činí tak i judikatura tohoto nejvyššího správního soudu (srovn. na př. nálezy Budw. A 10.134/14, 10.862/15, Boh. A 9764/32, 9916/32). Vzhledem k období sousedského práva založeného předpisy stavebních řádů obecných se sousedským právem, jak je vybudováno v železničním stavebním řízení, není možno pochybovati, že i v tomto řízení mohou obranu z titulu sousedského práva vznášeti pouze vlastníci nemovitostí sousedících s projektovanou železniční stavbou. Pokud jde o nájemníky sousedních nemovitostí, upírá jim judikatura nejvyššího správního soudu právo obrany z titulu sousedského práva důsledně v oboru obecného práva stavebního (srovn. na př. nálezy Boh. A

2749/23 a 3183/24). Vzhledem k tomu, co bylo o souběžnosti železničního stavebního řízení s obecným stavebním právem řečeno, nelze pochybovati, že ani v železničním stavebním řízení nájemníkům sousedské právo proti projektované železniční stavbě nepřísluší.

Co do obsahu nemůže ovšem soused projektované železniční stavby vznášeti proti ní námitky jakéhokoli druhu. Vždyť, jak bylo řečeno, sousedské právo má sloužiti k ochraně sousedící nemovitosti. Mohou tedy býti z titulu sousedského práva uplatňovány proti projektu jen takové námitky, v nichž se chrání nemovitost s projektovanou stavbou sousedící. Z toho již plyne, že soused nemůže býti uznán za legitimována namítati, že projektovanou stavbou dotčena budou práva nebo zájmy jiného souseda a ovšem také ne, že ohroženy budou zájmy veřejné bez souvislosti s nemovitostí, pro jejíž ochranu sousedské právo je uplatňováno. Ochrana těchto zájmů je v právním řádě a zejména v řízení stavebním svěřena výhradně úřadům k tomu povolaným. Výjimku v tomto směru lze připustiti jen tam, kde se soused projektované stavby proti jejímu povolení brání tím, že by stavbou anebo v důsledku této stavby (tedy provozem dráhy) byl mu odňat jediný příchod k jeho pozemku, stavbě nebo objektu. Důvod této odchylky tkví v právní situaci adjacencí, jak byla vyjasněna soudní praxí v oboru práva veřejných cest (srovn. na př. nález Boh. A 12.340/36). Na stejné poloze, jako je obrana proti projektované stavbě z titulu ztráty jediného příchodu k sousední nemovitosti, je ovšem také odpor, odůvodňovaný tím, že jediný přístup k sousední nemovitosti se stane v důsledku projektované stavby (provozem dráhy) tak nebezpečným, že by nebylo lze pokládati tento jediný přístup za zachovaný.

Proti škodlivým účinkům projektované stavby, jež působí na sousední nemovitost, bude se ovšem moci vlastník sousední nemovitosti v železničním řízení stavebním vždy brániti. Avšak vzhledem k zákonné úpravě, jak došla svého vyjádření zejména v železničním koncesním zákonu, sluší tu dobře rozeznávat. Dostupují-li škodlivé účinky na sousedící nemovitost takové intensity, že je jimi zároveň ohrožen veřejný zájem (zejm. ohrožení života a zdraví lidí), pak nutno vlastníku sousedící nemovitosti přiznati nárok na to, aby stavební úřad stavbu nepovolil, anebo alespoň, aby stavebníku uložil taková opatření, jimiž by byly škodlivé účinky spolehlivě paralysovány. Ve všech jiných případech může však soused uplatňovati pouze nárok na náhradu škody podle § 10, lit. b) železničního zákona koncesního, při čemž arci bude záviseti od intensity škodlivých účinků, zda vůbec a jaká náhrada škody bude mu moci býti přiznána.

Nález z 12. dubna 1938, č. 15.596/37.

Jestliže z několika propachtovatelů pozemků, na nichž jediný pachtýř hospodařil jako na celku, převezme k samostatnému a